

“La societat ha passat del debat sobre l'Estatut al de la independència”

Roger Buch (Barcelona, 1970) és polític. Professor de la Universitat Ramon Llull, és autor del llibre ‘L’esquerra independentista, avui’ i és a punt d’enllestir una tesi doctoral sobre el PSAN a la transició.

Per primera vegada, la societat civil catalana s’ha organitzat per convocar una consulta sobre la independència, al marge dels partits i de l’administració. Quina evolució ha viscut l’independentisme d’ençà de la transició fins a arribar a aquest punt?

—De fet, l’independentisme, dels anys 70 fins ara és un continu creixement. En cadascuna d’aquestes dècades hi ha hagut unes etapes en què ha passat de ser una qüestió pertanyent a les minories a començar a ser una idea que no espanta la centralitat, i, aquests darrers anys, a ser un debat que es duu a terme en la centralitat. L’independentisme ja no vol trobar el seu lloc a la societat, sinó que vol que se li reconegui que pot arribar a ser majoritari. Per tant, a cada passa hi guanya, malgrat els alts i baixos que es pugui trobar al camí.

—**La passa dels referèndums l’ha feta la societat civil. Què fa la classe política que es declara independentista, en aquest sentit?**

—Els darrers anys, l’evolució de l’independentisme ve de la societat civil, però no sempre ha estat així. Inicialment, l’independentisme té una estructura sobretot política: els anys 70 amb el PSAN i el Front Nacional, els anys 80 amb l’MDT i Terra Lliure. Després fa el salt a la política i, per tant, arriba el reconeixement de la societat, a partir d’Àngel Colom a ERC i posteriorment de Josep-Lluís Carod-Rovira, que popularitzen l’independentisme. I el salt polític va paral·lel a un salt social.

—**Un salt que es tradueix en l’emergència de plataformes sobiranistes?**

—Sí, però no és únicament això. Vull destacar un element no polític, les seleccions catalanes. A través de la selecció, la simbologia independentista arriba a un nivell mediàtic i de coneixement molt gran per part de

la societat. Es creen tot un seguit de referents, que a partir de l'any 2000 es visualitzen a través d'una colla de personatges importants, com ara Miquel Calçada, Joel Joan o Alfons López Tena, que difonen posicions independentistes dins la centralitat del país. Però, fins fa molt poc, l'independentisme propositiu sempre havia anat lligat a la part política.

—**Què sosté el moviment independentista, avui dia?**

—El catalanisme cívic, que ha existit sempre, però no havia tingut la necessitat de declarar-se independentista. Ara bé, arriba un moment que la frontera entre l'independentisme com a subconjunt del catalanisme es va difuminant, i això ho veiem molt clarament quan l'estelada deixa de ser el símbol dels independentistes i passa a ser la bandera de tots els catalanistes, no pas perquè perdi força ideològica, sinó perquè la majoria de catalanistes es tornen independentistes.

—**Què enteneu per majoria?**

—Podem dir que a la societat catalana, almenys al Principat, hi ha una part important de població que creu que Catalunya és una nació, que se sent catalanista. Fins fa poc temps, en aquesta part important els independentistes eren només un subconjunt, no n'eren la majoria. Però ara passa que el perímetre de l'independentisme va augmentant i es va acostant al perímetre del catalanisme polític.

—**Sigui com sigui, hi pot haver una fractura entre l'independentisme social i l'independentisme que es pugui defensar des de l'esfera política.**

—Lògicament, hi ha estratègies diferents en tots dos àmbits. La societat civil no és estructurada, tot i que hi hagi moltes plataformes. La societat civil catalana té un esclat a partir de la manifestació del 18 de febrer del 2006, amb una connotació política clara i amb ERC al capdavant de l'organització. I a partir d'aquí s'engega una espiral d'agitació. En aquella manifestació van treballar plegats ERC i la societat civil. Per tant, podríem dir que allò que era l'entorn simpatitzant independentista era fins a l'any 2006 molt semblant a l'entorn d'ERC. Però arriba un moment que

aquest entorn comença a caminar pel seu compte al marge d'aquest partit.

—**Certament, d'ençà de la transició, l'independentisme s'havia identificat clarament amb la ideologia d'esquerres. Creieu que ja es pot parlar ara de moviment transversal?**

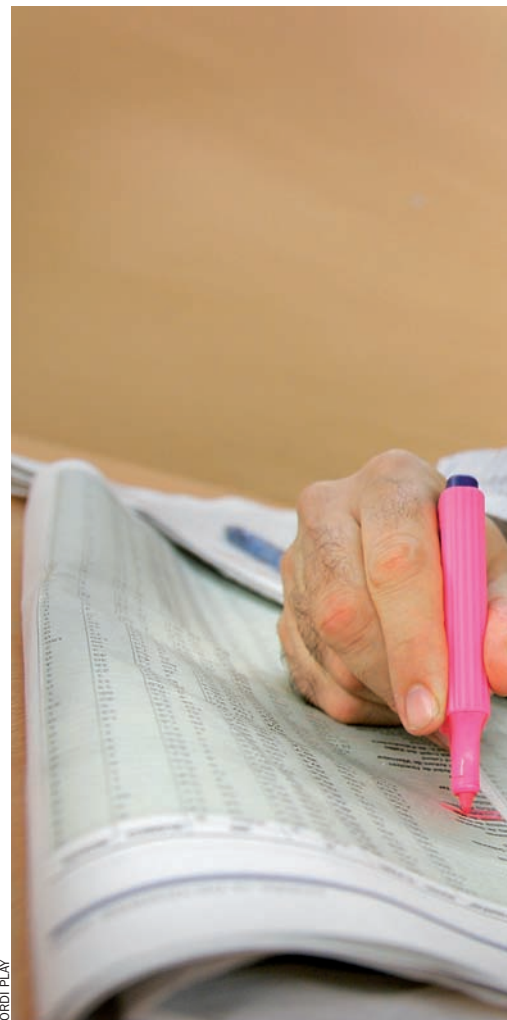
—Totalment. Precisament la gran novetat, i potser la foto més simbòlica, és la manifestació de l'1 de desembre del 2007 a Via Laietana, en què CiU també convocava. Fins i tot en els vestits de la gent es veien estils diferents a les manifestacions d'ERC o de l'esquerra independentista pròpiament dita. Això ha anat molt lligat a la sortida de l'armari de l'independentisme de persones que es consideren liberals, des de Joan Laporta fins a Joan Oliver, Vicent Sanchis o Alfons López Tena. Moltes persones que diuen que no són d'esquerres, però que es mostren clarament a favor de la independència.

—**La participació a les consultes per la independència del dia 13 de desembre va arribar a una mitjana del 30% als 167 municipis en què es duien a terme i, en el cas de la comarca d'Osona, el percentatge s'enfilà fins al 41%. Ho considereu un èxit?**

—Un enorme èxit. El problema és les expectatives. Si hi ha algú que diu que vol arribar al 40% o al 50%, pot semblar que sigui un fracàs. Però, mirant les dades, és evident que cap altra causa a Catalunya no pot tenir aquest grau de convocatòria. És un èxit perquè l'independentisme deixa de ser la idea d'uns quants catalans per a veure si pot ser la idea de la majoria dels catalans. És un salt qualitatiu. Fins ara l'independentisme havia cobert una etapa, la d'aquells que deien "que ens tinguin en compte, no som una minoria, podem dir coses". Però a la nova etapa es tracta de veure com s'aconsegueix una majoria per arribar a aquest objectiu.

—**Quina lliçó creieu que n'haurien de treure els partits, de la jornada del 13D?**

—La lliçó és que han estat importants mediàticament. Ningú no s'esperava aquest impacte dos mesos enrere. Quan es comença una campanya d'aquesta mena, sorgida de

JORDI PLAY

l'independentisme civil, els partits i la resta de la societat no saben si s'acabarà amb un ridícul estrepitós o si serà un èxit. Per això els partits, que són conservadors per naturalesa i no volen fer el ridícul, se'n mantenen al marge fins a veure si la convocatòria té possibilitats d'èxit o no. És possible de preveure, això? Doncs és molt difícil. Era impossible de saber que la idea de fer un referèndum a Arenys de Munt acabaria amb una gran onada a més poblacions i centraria el debat polític. Per tant, els partits van a remolc, i han vist que efectivament la societat civil ha sabut posar la qüestió de la independència a l'agenda política i ha obtingut un altre èxit molt important: traslladar el debat Estatut sí - Estatut no al debat independència sí - independència no.

—**S'acosten dues onades més de referèndums, el 28 de febrer i el 25 d'abril del 2010, a molts més municipis. Al marge d'aquestes con-**

vocatòries, la Coordinadora Nacional de la Consulta ha proposat que l'executiu català convoqui una consulta nacional per al 25 d'abril. Penseu que és el moment de dur-lo a terme?

—Personalment, crec que és absolutament precipitat, però això passa perquè la societat civil no té por de fer el ridícul. La societat tira endavant i ja es veurà, com que no té la responsabilitat de donar respostes als errors, precisament no és una societat civil estructurada i sòlida, una característica que li dona molta flexibilitat i rapidesa, però a la vegada li resta consistència. Entenc que aquesta hipotètica convocatòria és precipitada, però això no ho sabrem fins que no succeeixi.

—Els polítics no semblen pas estar disposats a descobrir si és un èxit o un fracàs.

—Un referèndum nacional abans d'acabar la legislatura no és a cap

agenda política. Els partits entenen que s'han de presentar les cartes clares abans d'unes eleccions. Ara mateix, al Parlament només ERC s'hi ha presentat amb un programa independentista. En un futur hi pot haver ERC, Reagrupament i, per què no, CiU. Els electors ja sabran què voten el 2010.

—CiU s'ha mogut cap a posicions més sobiranistes, si bé encara no es presenta obertament com una força independentista. A què atribuïu aquest tomb polític?

—Més que per captar vot nou, CiU ha analitzat l'evolució del seu electorat. L'electorat actual no és el mateix que fa vint anys, s'ha mort gent i s'hi han incorporat nous possibles votants joves. Per tant, una simple anàlisi de l'electorat dona signes evidents que cal moure's per recollir les seves necessitats. I ara ens trobem amb agradables notícies, com per exemple que l'alcalde de

Sant Cugat, Lluís Recoder, històricament dels sectors moderats de CiU, es decantava directament pel sí. Més que anar a buscar un vot nou, CiU ha fet un procés de canvi. Des de fa tres anys contemplem una gran notícia, la sobiranització del nacionalisme majoritari de CiU.

—Amb tot, l'endemà del 13D, les dues plataformes organitzadores, Osona Decideix i la Coordinadora Nacional de la Consulta, ja es picaven les crestes. Això debilita el valor de les consultes?

—No, perquè el gran èxit de les consultes, més enllà dels organitzadors, ha estat la mobilització. Han emergit milers de voluntaris dels municipis, i això acaba compensant la possible mediocritat dels organitzadors i les plataformes. Jo no donaria més importància a les discrepàncies personals que hi hagi pogut haver al darrere de certs comentaris per part dels uns i dels altres.

—Les consultes del 13D són un punt de no-retorn, un pas endavant en el camí la independència?

—Són un pas important, perquè permeten de passar del debat sobre l'Estatut al debat sobre la independència. Per tant, és un triomf que fins ara no havíem aconseguit. Quan s'hagin acabat les onades de consultes vindran eleccions al Parlament, i en aquest país som demòcrates i sabem que la decisió final de convocar una consulta nacional o no vindrà del Parlament.

—Preveieu cap canvi substancial en la composició de la cambra catalana després dels comicis?

—Hi pot haver una sobiranització de les forces nacionals. Fins ara, quan comptàvem els diputats independentistes sumàvem els d'ERC i havíem de comptar quants de CiU ho eren. Doncs ara comptarem els d'ERC, els de Reagrupament si hi entren i, a CiU, si en Recoder hi és favorable, ja em direu qui queda que no ho sigui! Actualment, ja hi ha una majoria nacional, doncs potser hi haurà una majoria independentista. Si a les pròximes eleccions CiU es presenta amb un programa independentista, serà el gran canvi, sense cap mena de dubte.

Gemma Aguilera